

Yttrande över remiss, betänkandet Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72)

Sammanfattning

Region Västernorrland har fått möjlighet att yttra sig över utredningen Betänkande (SOU 2024:72) Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård

Sammanfattningsvis tillstyrker regionen förslagen som ges i utredningen. Genom att på flera sätt stärka den medicinska kompetensen i den kommunala hälso- och sjukvården kan patientsäkerheten och kvalitén stärkas för de patienter som har insatser av kommunal hälso- och sjukvård.

Åtgärderna bör dock ske med en öppenhet för respektive vårdgivares specifika förutsättningar och att det finns en intention gällande en gemensam ansvarsfördelning mellan kommun och region.

Region Västernorrland önskar nedan ge uttryck för några medskick gällande några delar av betänkandet.

Regionens yttrande

4.1 Läkarmedverkan bör stärkas inom ramen för befintliga strukturer

Region Västernorrland ställer sig positiv till utredningens bedömning av att den största potentialen till en bättre och mer välfungerande läkarmedverkan i kommunal hälso- och sjukvård står att finna i att stärka de befintliga strukturerna för samverkan mellan region och kommun. I Västernorrland finns en väl fungerande länssamverkansstruktur där frågor om till exempel frågor om läkarsamverkan kan diskuteras och hanteras.

4.1.1 och 4.1.4 Genomför redan lämnade förslag om lagkrav på tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt

Tolkningen som Region Västernorrland gör är att primärvården redan idag har ett dygnet-runt ansvar och att en medicinsk bedömning av läkare i den kommunala hälso- och sjukvården också ingår i primärvårdens ansvar. Region Västernorrland ställer sig frågande till om lagkrav gällande tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt förändrar något i sak då det redan idag finns möjlighet att tydliggöra i utformandet av avtal mellan huvudmän.

Utredningen beskriver att infrastrukturen avseende tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt inte behöver byggas på fysisk närvaro.

Detta är viktigt ur Västernorrlands perspektiv då det finns olika förutsättningar i den lokala kontexten avseende till exempel avstånd och att det idag redan finns olika digitala lösningar inom den lokala kontexten som också kan bidra till en patientsäker vård.

Avsnitt 4.2.3 Avtalen bör stärkas genom ett bemyndigande att meddela föreskrifter om läkarmedverkan

Utredningen beskriver att det finns brister i det läkaravtal som sedan 2007 är obligatoriskt att ingå avtal om. Bedömningen är att det bör ställas ytterligare krav på avtalen och ett av de förslag som utredningen ger i frågan är att Socialstyrelsen får bemyndigande att meddela föreskrifter om läkarmedverkan på uppdrag av regeringen. Region Västernorrland är positiv till nationella föreskrifter men vill uppmärksamma att det kan komma att få påverkan utifrån regionernas olika förutsättningar och att en för

hög grad av detaljstyrning därför skulle kunna försämra patientsäkerheten snarare än förbättra den.

Utredningen bedömer också att det finns ett behov av styrning av läkarmedverkan ur tre grundläggande aspekter där åtgärder om regionen inte uppfyller sina skyldigheter är en av dem. Region Västernorrland vill med anledning av utredningens bedömning också lyfta vikten av att det också föreslås åtgärder om kommunerna inte uppfyller sina skyldigheter enligt avtalet.

4.6.4 Genomför redan lämnade förslag om lagkrav på medicinsk kompetens på ledningsnivå

Utredningen och andras observationer visar att det finns brister i samverkan mellan parterna och att det bland annat beror på att det saknas medicinsk kompetens på ledningsnivå i både region och kommun. Utredningen anser med anledning av detta att det ska införas ett lagkrav på att en region ska ha en särskilt utsedd ledningsansvarig för planering, uppföljning och samordning av regionens hälso- och sjukvårdsinsatser i kommunerna. Region Västernorrland anser att det är bra med en riktning mot ett lagkrav att ha en särskilt utsedd ledningsansvarig för planering, uppföljning och samordning av regionens hälso- och sjukvårdsinsatser i kommunerna, men att uppdraget behöver tydliggöras, utvärderas och finansieras med särskilda nationella medel. Uppdraget bör också testas i en nationell överenskommelse och utvärdering bör ske innan eventuell lagförändring. Region Västernorrland också, med anledning av förslaget, risken för en ökad mängd i administrativ uppföljning i relation till den ledningsansvariges uppdrag i stället för ett stöd till klinisk verksamhet.

Avsnitt 5 En ordning där kommuner kan anställa läkare

Under avsnitt 5 i betänkandet föreslås att det inte längre ska vara förbjudet för kommunerna att anställa, anlita eller finansiera läkare för patientnära kliniskt arbete i den egna kommunala hälso- och sjukvården. Det ska inte heller vara en skyldighet och regionerna ska fortsättningsvis ha huvudmannaskapet för läkarinsatser i den kommunala hälso- och sjukvården. Region ställer sig kritisk till en ordning där kommunerna kan anställa läkare, inom ramen för frivillighet. Detta med anledning av redan befästa nationella utmaningar i kompetensförsörjning av läkare men även avseende utmaningar gällande tydliggörande av det medicinska ansvaret och övrig samverkan. Region Västernorrland ser också en risk för att det också kan leda till en ojämlik vård i relation till kommunernas olika storlek och nationell kontext, vilket kan skapa olika förutsättningar för möjligheten att anställa läkare. Om det blir aktuellt så anser förvaltningen att det är av yttersta vikt med lokala överenskommelser mellan region och kommun avseende bland annat ansvarsgränser och hur samverkan ska ske.

7.1.1 Tillsätt en nationell samordnare för att nå riktvärdet om 1 100 invånare per specialistläkare i allmänmedicin

I betänkandet beskrivs arbetssituationen generellt som mycket ansträngd för specialistläkare i allmänmedicin i primärvård och att det påverkar arbetsmiljön negativt. Det behövs, enligt utredningen, ett ökat nationellt och regional fokus för att stötta regionerna att nå Socialstyrelsens riktvärde om 1 100 invånare per specialistläkare. Utredningen föreslår att det ska tillsättas en särskild utredare som ska fungera som en nationell samordnare för att nå riktvärdet. Region Västernorrland stödjer tillsättning av en statlig utredare som stöd för regionernas planering men vill uppmärksamma vikten av att det kommunala självstyret tas i beaktande beträffande takten för att nå riktvärdet. Att beakta är också vikten av att en del av målsättningen då också är att stärka det medicinska stödet inom kommunal hälso- och sjukvård där det finns behov.

7.2.3 Fler specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård

Utredningen beskriver att kompetensförsörjningen av legitimerade yrkesgrupper i kommunal hälso- och sjukvård har varit en utmaning under många år och har därför lämnat flera förslag för att kommunerna ska kunna vända utvecklingen. Ett av förslagen är att särskilda medel ska avsättas till kommunerna för vidareutbildning av specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård. Region Västernorrland ser positivt på att kompetensutveckling inom den kommunala hälso- och sjukvården premieras. Region Västernorrland vill också uppmärksamma den möjlighet som också finns avseende gemensamt utbyte gällande kompetensutveckling som finns mellan region och kommun som också kan bidra till ökad kompetens, framför allt, i den kommunala hälso- och sjukvården. Region Västernorrland vill också uppmärksamma övriga yrkesgrupper i den kommunala hälso- och sjukvården, till exempel undersköterskor, och vikten av att också insatser görs för att stärka kompetensen hos dessa grupper.

7.2.7 Stimulera utvecklingen av en akademiskt präglad kommunal hälso- och sjukvård

Analys sker också i utredningen gällande frågan om utvecklingen av en akademiskt präglad kommunal hälso- och sjukvård och det lyfts att kunskapsutveckling och forskning bör bli en naturlig del för de legitimerade yrkesutövarna även i den kommunala hälso- och sjukvården, på samma sätt som den i dag är inom andra delar av hälso- och sjukvården. Region Västernorrland ser detta som en naturlig del i kompetensutvecklingen för legitimerade yrkesutövare i den kommunala hälso- och sjukvården.

REGION VÄSTERNORRLAND

Viktoria Jansson
Ordförande Hälso- och sjukvårdsnämnden